

Ko smo ustanovili „Glasbeno Matico“, imeli smo pač pred očmi tudi to, da s časoma nastane v društvu glasbena šola, iz katere bi se pozneje osnoval konservatorij. Ako bode glasbena šola tako vrlo napredovala, kakor do sedaj in ako najde „Glasbena Matica“ dovolj podpore od slavne c. kr. vlade, od slavnega deželnega zbora, od slavnega ljubljanskega mestnega zbora in tudi od naših domorodcev, nadejati se smemo, da nam vzaraste kmalu za Slovence, med katerimi se nahaja toliko glasbenih talentov, tako potrebni konservatorij. Ne zamerite mi torej, predragi rojaki. ako vas zopet moledovam in vam vroče priporočam našo „Glasbeno Matico“, da jo podpirate, da ji pristopate v prav mnogobrojnem številu kot ustanovniki ali pa vsak kot letniki, kar vsacega stoji samó po 2 gld. na leto. Poznam vas, da radi poslušate petje in godbo, da radi čujete, ako se pokaže tudi jeden naših ljudij kot virtuozi ali izvrsten pevec; kaj veseli ste, če vam zлага kdo na naše slovenske poezije lepe napeve; toda treba je tudi, da radi posežete nekoliko v žep in žrtvujete vsak po svoji moči nekaj goldinarjev, da moremo podpirati našo nadarjeno mladino, ki se z ognjevitim veseljem vadi v prelepi glasbeni umetnosti.

V. Valenta.

Vacslav Brožik. Gospod Sedelmayer je priredil na Dunaji jako zanimivo razstavo avstrijskih in ogerskih slikarjev, ki živé v Parizu. O Munkacsyji sem že pisal, a takrat razstava še ni bila dovršena, kajti nekaj tednov pozneje se je uredila tudi zbirka Brožikovih podob. Munkacsyjeve slike so zanimale tako, da je bil umetniški dom vedno poln, a sedaj, ko so pridjali še Brožikove, kar vrelo je ljudstvo notri. Menda ves Dunaj si je ogledal epohalne umotvore. Ne morem si kaj, da bi v kratkih črticah ne podal životopisa Brožikovega, predno opišem podobe, kajti prezanimiv je.

Vacslav Brožik se je porodil leta 1852. v Tremošni pri Plznu na Češkem. Pred kakimi dvajsetimi leti je bil oče njegov ključar v Ringhofferjevi tovarni za vagoni v Kosirji pri Pragi. Malega dečka so poslali v šolo, a rajši je varoval sadje na vrtu, kjer je lahko po volji svoji risal ali pa narejal podobe od ilovice. Že tačas je naslikal prvo oljnato podobo, ki je predstavljala družino piskrovežčeve. Umetnik pa sam ne ve, kaj se je zgodilo z njo. Ko je bil deček petnajstih let, hoteli so mu roditelji preskrbeti kako službovanje. Štiri tedne je delal v Smichovski tovarni za porcelan, kar mu ni nič ugajalo; zategadelj je šel zopet za vrtniškega čuvaja, da je mogel risati. Kmalu se je zvedelo po umetniških krogih praških o nenavadni nadarjenosti mladega čuvaja Vacslava. Čul je to tudi dunajski prof. Trenkwald, takrat ravnatelj praški akademiji. Ta bi ga bil takoj rad vzprejel v svojo šolo, a ker ni imel nikake vede in omike, moral je nekoliko časa obiskovati privatno šolo, kjer je dobil prvi sistematični pouk v risanju. Leta 1868. je stopil reden učenec v praško akademijo. Deset let pozneje si je pridobil v Parizu prvi lavor, postavil temeljni kamen svoji sreči. Ta desetletna doba njegovih studij je bila doba borjenja in stradanja; mnogo je užil bridkosti, a vztrajnost njegova mu je pomagala in nič ga ni odvrnilo od svojega namena, postati slikarjem velike historije. Prvo njegovo delo je bila zgodovinska slika „Eva Lobkovičeva pri svojem očetu v ječi“. Leta 1871. zvršeno sliko je kupila umetniška družba praška. Takrat je imel Brožik dvajset let. Umetniške razmere v Pragi mu niso ugajale in šel je v Draždane, kjer se mu je kaj slabo godilo; najlepše kopije je prodajal po tolarji, da je mogel živeti, a vendar je v tem naslikal podobo „Ženitovanje Zaviša s Kuni-gundo, vdovo Přemislja Otakarja II.“ Že leta 1872. je bila v Pragi razstavljena in je vzbudila občno pozornost zaradi krasnega kolorita. A kako je nastala? Na

tleh leže jo je naslikal, ker je bila temna podstrešna sobica prenizka. Modelov ni imel, kako bi jih bil tudi plačal? Za krasno obleko Kunigunde je studiral barve na glavi divje rase, katere pa pač ni on pojedel. S to podobo je zaslovel, njegovi gmotni pripomočki pa so ostali še vedno jako nedostatni. Povrnil se je v Prago, kjer je imel naročenih več podob, da si prisluži nekaj novcev. Okoristil se je ter vrhu tega je napravil tudi načrt za zgodovinsko podobo „Poslov Přemysla Otakarja II. od svoje družine“, a spoznal je, da temu umotvoru ni še kos, odločil se je naglo, šel v Monakovo v Pilotyjevo šolo, kjer je ostal dve leti. Že leta 1874. je dodelal omenjeno sliko. S svojim prijateljem Andriolijem, sotrudnikom Doréjevim, obiskal je Pariz in tamošnje umetniške razmere so ga navdušile tako, da je sklenil stalno preseliti se v Pariz. Nekateri aristokratje so mu obljubili podpore, a komaj je bil četrtr leta tam (1876), bile so pozabljene vse obljube. Tu je stal na mednarodnem bojišči, brez prijateljev, brez novcev, jezika nezmožen, vsak dan mu je pretila poguba. Vztrajnost ga je rešila obupnosti. Poslal je dve podobi v pariški Salon (1877); bile so vzprejete. Rekli so, da niso slabe, kupca pa le ni bilo. Zopet nesreča. Zadnjo poskušnjo je hotel napraviti. Ta pot mi ne bodo podobe prezrli, menil je, kupil si je pet metrov dolgo platno in barve — na upanje in pričel slikati novo podobo za Salon. A kje dobiti modele? Tudi tu je izumil pravo; obljubil jim je jeden del svote, ki jo bode dobil za podobo, slikal je — na delnice! Ker ni imel novcev, da bi si najel dosti veliko stanovanje za ogromno sliko, napravil si je atelier v neki kolarnici, kjer so pariški vozniki spravljali svoje vozove! Čudna naloga, velikanske zapreke, a čez leto in dan je bila slika zvršena. Leta 1878. so v Salonu občudovali „Snubitev Ladislava, kralja češkega in ogerskega na dvoru francoskega kralja Karla VII.“ Za načrt te slike je studiral Palackeega in de Brantesovo „Histoire des Ducs de Bourgogne“.

Vspeh je bil velikanski! Sedelmayer je kupil podobo njegovo za 12.000 frankov in naročil si manjšo kopijo za 6000 frankov. Brožik je bil rešen, imel je novce in slavno ime. Sedaj je pač hitro napredoval, oženil se je s Sedelmayerjevo hčerjo in tačas se tudi seznanil z Munkacsyjem, ki je kaj dobro vplival na njega. Danes pa slovi Brožikovo ime po vsem olikanem svetu. Zadnja dva umotvora: „Janez Hus na kostniškem cerkvenem zboru“ in „Krištof Columbus“ je zdelal ob jednem. S prvo podobo si je lansko leto v Salonu prislužil red častne legije, že prej pa si pridobil zlato svetinjo pariškega Salona in belgijski Leopoldov red.

Hus na kostniškem cerkvenem zboru. Ozadje podobe nam kaže lepo perspektivo kora kostniške stolne cerkve. Pri stebru sredi podobe sedi cesar Sigismund na prestolu, opravljen s cesarskim ornatom, njemu na desni ogerski velikaš z mečem v roki, za njim Ludovik, grof Heidelberški z državnim jabolkom. Na levi cesarja se opira Ludovik Norimberški na belomodri državni prapor. Stari Henrik, vojvoda Bavarski drži na baržunasti blazini malo krono. Cesar in velikaši se ozirajo na škofa Corcordijskega, kateri, opravljen s krasnim škofovim ornatom, bere smrtno obsodbo z levico pritrjujé groznim besedam. Za njim na podiji sedé drugi cerkveni učenjaki in očetje, med njimi kardinal Johannes de Brogni, škof Ostijanski, ki predseduje konciliju namesto ubežnega papeža Janeza XXIII. Na desni podobe in bralcu smrtne sodbe nasproti stoji Janez Hus. Oči ima obrnene proti nebu, udan v grozno usodo. Na mizi stoji kupa, gotska monštranca in kazula, poleg mize na préprostem stolu visi mašna obleka. Za Husom stojé oni češki velikaši, ki so ga spremili v Kostnico in se do zadnjega zanj potegovali. Žalostno je povetil sivo glavo Vacslav iz Dubé in Leštne, jezno tiščí v pesti